

dejanje, vsled katerega so bila rebra zlomljena, za smrt odgovorno, čeprav le radi slučajno pristopivših, vendar pa iz njega nastalih vzrokov; smrt bi pa ne bila nastopila, ako bi bil bolnik mirno doma ležal. (Kaz. pr. r. § 129, d) c.)

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Privatne železnice za izvažanje lesa, ki je bila speljana s privojenjem sosedov deloma po tujem svetu, ni smatrati za pritliklino graditeljeve nepremičnine, iz katere se izvaža les. Analogna uporaba predpisov o ineditifikaciji je v takem slučaju izključena, ker so določbe §-ov 417—419 o. d. z. dispozitivnega značaja. Ako pride graditeljeva nepremičnina na prisilno dražbo, zdražitelj ne pridobi lastnine onega dela železnice, ki ne teče po graditeljevem zemljišču, niti tedaj, če se je v cenilnem zapisniku, ki je bil vzet za podlago dražbenih pogojev in domika, cenila vsa železnice kakor celota.

Zakonca Ivan in Vilma S. sta vložila tožbo zoper družbo I. G. v F. z zahtevkom, da toženka nima pravice na N-škem zemljišču tožnikov imeti in rabiti gozdne železnice, da mora takoj z rabo železnice prenehati in rabljeni svet takoj tožnikoma prepustiti v prosto porabo, tudi tekom 14 dni povrniti pravdne stroške.

Iz dejanskega stanu sodbe prve inštanice naj se omeni:

Prvotna lastnica grajščine F., akcijska družba za vnovčevanje lesa A. S., si je zgradila gozdno železnico za izvažanje lesa iz grajščinskih gozdov. Dolžina te železnice je znašala 8·6 km, a le 3·3 km železnice teče po graditeljičinem svetu, 5·3 km je gre po svetu tujih oseb, med drugim obeh tožnikov. Politični ogled v zmislu min. odredbe z dne 29. maja 1880 št. 57 drž. zak. je bil 4. novembra 1904. Takrat je bil navzočen le tožnik Ivan S., ki je izjavil, da se projektu ne protivi, da si pa pridržuje vse odškodninske zahtevke nasproti podjetnici, ker se glede teh še ni sklenil nikak dogovor. Ko sta zastopnika družbe A. S. izjavila, da se bode zahtevi Ivana S. ugodilo, podelil se je podjetnici ex commissione stavbni konsenz pod pogojem, da si pridobi potrebni tuji svet.

tožnikov, tvori sicer res z ostalim tirom gozdno železnico kot celoto. Iz tega pa ne izhaja, da naj ima ta del železnice zaraditega pravno usodo zdražene nepremičnine, to radi tega ne, ker so tla železnične proge del sveta tožnikov in so podvrženi usodi tega sveta.

Ali tudi sklicevanje na §-a 7 in 418 o. d. z. in na § 170, t. 5 izvrš. r. toženki ne more pripomoči k uspehu. Določbe §-ov 417—419 o. d. z. so dispozitivne narave in jih je moči le tam uporabiti, kjer ni pogodbe strank. Tudi stavek na koncu §-a 418 o. d. z. ima za predpogoj, da nedostaje dogovora strank. Izven tega pa ravna pošteni graditelj, ako gradi s svojimi materialijami na tujem svetu, na podstavi čina, s kojim jemlje svet v posest, on se polašča lastnine na prostoru stavbe. Toženka pa se nasprotno sklicuje na dogovor strank in ne zahteva lastninske pravice na vprašljivem svetu. Določba §-a 170, t. 5 izvrš. r. pa ne pride v poštev, ker v danem slučaju tožnika nimata nikake pravice do zdraženega zemljišča, ki bi delala dražbo nedopustno. Ako se slednjič sklicuje še na to, da sta tožnika zoper družbo A. S. pravokrepno iztožila odškodnino za trajno odtegnitev delov njunega sveta, ki se rabijo za železnico, onda zadostuje zavrnitev, da tozadevna sodba nasproti toženki nima nikake pravne moči (§ 12 o. d. z.).

Tožbeni zahtevek je torej, ker izvira iz lastninskega prava (§-a 354, 366 o. d. z.), upravičen, radi tega je bilo reviziji ugoditi in razsoditi kakor zgoraj navedeno. Dajatveni rok se je po zmislu §-a 409 č. pr. r. določil uradoma.

D.

b) Ali tožbi med dvema pretendentoma, s katerima uveljavljata drug proti drugemu vsak svojo lastninsko pravico do istega prepirnega sveta, ustanavljata ugovor že tekoče pravde v zmislu § 233 c. pr. r.? — Ali prvi daje s svojo tožbo drugemu povod k tožbi (§ 45 c. pr. r.)?

Pri c. kr. o k r a j n e m s o d i š č u v C. je Andrej P. vložil pod Cb 68/10 proti Andreju M. tožbo na priznanje lastninske pravice do prepirnega sveta X in da mora opustiti vsa lastninska dejanja na tem prostoru. Prepirni predmet je ocenil na 50 K. — Pri naroku dne 7. maja 1910, določenem za ustno sporno razpravo, stranki nista razpravljali in je nastopilo počivanje postopanja.

Med tem počivanjem je gorenji toženec Andrej M. vložil pod C 20/11 proti prejšnjemu tožniku Andreju P. tožbo na priznanje last-

ninske pravice in da mora opustiti vsa lastninska dejanja glede istega prepirnega prostora X, ocenjujoč ga na 200 K. — Po odrejenem in opravljenem naroku za ustno sporno razpravo, pri kateri je toženec Andrej P. tožbeni zahtevek v celoti priznal, je sodnik s sklepom z dne 17. februarja 1911 opr. št. C 20/11-2 ugodil toženčevemu ugovoru že tekoče pravde, tožbo v zmislu §-a 233 c. pr. r. zavrnil ter tožnika obsodil v plačilo pravnih stroškov.

C. kr. deželno sodišče v Ljubljani je s sklepom z dne 16. marca 1911 opr. št. R III 60/11 tožnikovemu rekurzu ugodilo, izpodbijani sklep spremenilo, ugovor že tekoče pravde zavrnilo in prvemu sodišču naročilo, naj se loti razpravljanja in razsoje v stvari.

Razlogi.

Četudi nastopata v obeh pravgdah isti osebi kakor stranki in četudi je prepirni prostor, čigar lastnino zahtevata, identičen, ni tu litispence v zmislu §-a 233 c. pr. r., ker sta zahtevka v tožbah različna. Stranki ne zahtevata druga od druge izročitve identičnega prepirnega prostora, temveč uveljavljata vsaka svojo lastninsko pravico do tega prostora, torej nekaj popolnoma različnega. Različnost tožbenih zahtevkov se kaže tudi v tem, da z zavrnitvijo enega tožbenega zahtevka še ni razsojeno, da pristojna nasprotniku lastninska pravica do prepirnega prostora.

Vrhovno sodišče je toženčev revizijski rekurz zavrnilo, ker je Andrej P. svojo tožbo pod Cb 68/10, potem ko se je postopanje o nji na predlog Andreja M. zopet povzelo, pred narokom, določenim za ustno sporno razpravo, umaknil in ker je vsled tega tožbo, ki je dala povod za uveljavljanje ugovora že tekoče pravde, imeti tako, kakor bi sploh ne bila vložena.

(Je li bila litispendenca v zmislu §-a 233 c. pr. r. pred upnikom te tožbe, o tem se vrhovno sodišče sploh ni izreklo.)

Prvo sodišče je nato po opravljeni ustni razpravi s sodbo z dne 29. maja 1911 opr. št. C 20/11 tožbenemu zahtevku v zmislu toženčevega priznanja ugodilo, tožnika pa obsodilo v povračilo pravnih stroškov.

Ta izrek glede stroškov je sodišče utemeljilo s tem, da toženec k tožbi pod C 20/11 ni dal nikakega povoda. Z zavrnitvijo tožbenega zahtevka pod Cb 68/10 bi sicer res še ne bilo razsojeno, da je pre-

pirni prostor last toženca Andreja M., toda tožnik Andrej P. bi vedel, kako mu je v bodoče ravnati glede tega prostora. Ker je bila pravda pod Cb 68/11 še tekoča, bi dal povod k tožbi pod C 20/11 šele tedaj, ako bi se kljub zavrnitvi tožbenega zahtevka pod Cb 68/10 še vedno lastil prepirnega prostora in ne priznal lastninske pravice toženca Andreja M. Ker je toženec pod C 20/11 takoj pri prvi razpravi tožbeni zahtevek v celoti priznal in s tem dosledno umaknil tudi svojo tožbo pod Cb 68/10 takoj, ko se je razpisal o nji vsled tožnikovega predloga narok za ustno razpravo, so tu vsi pogoji §-a 45 c. pr. r., po katerem ima tožnik trpeti pravnih stroškov.

C. kr. deželno sodišče v Lj. je tožnikovemu rekuru proti izreku o stroških s sklepom z dne 12. julija opr. št. R III 163/11 ugodilo in izpodbijano sodbo glede izreka o stroških spremenilo s tem, da je toženca Andreja P. obsodilo v povračilo pravnih stroškov — iz razlogov:

S tožbo pod Cb 68/11 je dal toženec Andrej P. tožniku Andreju M. povod k upravičeni protitožbi pod C 20/11 na priznanje lastnine do prepirnega sveta X. Po §-u 41 c. pr. r. ga je bilo torej obsoditi v plačilo pravnih stroškov.

Vrhovno sodišče je z odločbo z dne 19. septembra 1911 opr. št. R VI 259/11 toženčev revizijski rekurz zavrnilo in potrdilo sklep rekurnega sodišča iz istih razlogov. **I. G.**

Kazensko pravo.

Tudi najemnik je po §-u 386 k. z. kazniv, ako gre stanovat v novo sezidano hišo, predno je bil izdan stanovanjski konsenz.

A. P. je šel stanovat v svojo novo zidano hišo, predno je dobil za to dovoljenje v zmislu stavbnega reda. Bil je obsojen po §-u 386 k. z. Istočasno pa je pustil iti svojega očeta stanovat v to hišo. Tudi B. P. (oče) je bil obtožen radi prestopka po §-u 386 k. z. ali — oproščen, čeravno je priznal, da je tedaj, ko se je selil v novo stanovanje, vedel, da stanovanjski konsenz še ni bil izdan. hišo. Tudi B. P. (oče) je bil obtožen radi prestopka po §-u 386 k. z., je tako razumevati, da je le stavbni gospodar, oziroma hišni gospodar zavezan, da ne gre niti sam brez konsenza v hišo, niti ne pusti iti koga drugega tja stanovat. To izhaja že iz tega, kako so besede istega zakonovega predpisa postavljene: »Kdor gre ... ali

pusti iti stanovat»; zakon najemnika pač vendar ne bo navajal pred hišnim lastnikom. Zatorej se nanašajo besede »kdor gre«, kakor tudi »kdor pusti iti stanovat« vedno le na stavbnega gospodarja, ki stanovanje sam rabi ali ga da v najem. Ako temu ne bi bilo tako, moral bi najemnik še-le povpraševati, ali je konsenz že izdan; te dolžnosti pa mu vendar ne gre nalagati.

Vrhovno kasacijsko sodišče je vsled ničnostne pritožbe v obrambo zakona z odločbo od 24. januarja 1911, o. št. Kr II 13/11-4 izreklo, da se je z oprostitvijo B. P.-ja kršil § 386. k. z.

Razlogi.

Res je, da ustanavlja določba §-a 386 k. z. prav tako, kakor tudi starejše norme, ki so ji služile za podlago (§ 139 drugega dela kaz. zakonika iz 1803; nižjeavstr. cirkular z dne 15. maja 1795 št. 9714, Lützmann, št. 509; nižjeavstr. vladna naredba z dne 27. oktobra 1808 št. 27.369, Lützmann, št. 515), v prvi vrsti dolžnost za stavbnega gospodarja (hišnega lastnika); za to govori že kazenska sankcija (eventualno denarna kazen v višini polletne najemščine). Vprašanje, ali je najemnik dolžan, pobriniti se za stanovanjski konsenz, v tem slučaju nima pomena, ker je bilo B. P.-ju znano, da tak konsenz še ni bil podeljen.

V tem pa okrajnemu in vzklicnemu sodišču ni pritrditi, ko pravita, da se besedilo §-a 386 k. z. nanaša edino le na hišnega lastnika in ne tudi na najemnika. Besede »kdor gre stanovat« obsegajo že po svojem pomenu prav tako hišnega gospodarja, ki stanuje v lastni hiši, kakor tudi najemnika, ki najame stanovanje v tuji hiši.

Ako pa ni dovoljeno lastniku samemu, stanovati v svoji, novo sezidani hiši brez predpisanega oblastvenega konsenza, očitno radi tega, ker spravi s tem razun sebe tudi še druge osebe, ki spadajo k njegovi družini, v nevarnost, da si zdravje pokazé, onda pride isti razlog tudi pri najemniku v pošte, kateri gre — morebiti zato, da dobi stanovanje ceneje — predčasno stanovat v novo sezidano hišo. Ni vzroka, zakaj bi bil najemnik na boljsem, kakor hišni lastnik; saj dobi najemnik sam, ko gre v stanovanje, priliko, da tudi on del stanovanja odda v podnajem in s tem spravi še nadaljne osebe v nevarnost.

Predlogu c. kr. generalne prokurature po §-u 33 k. pr. r. je bilo torej ugoditi.

Dr. M. D.

Akcijska družba A. S. je prišla v konkurz in dne 20. novembra 1907 je zdražila toženka, družba I. G. v F. vse posestvo prejšnje akcijske družbe A. S. Obrat železnice se je vršil prvotno s parom, nazadnje s konji.

Prva inštanca, deželno sodišče v G., je tožbeni zahtevek zavrnila in sodbo utemeljila tako:

Dve vprašanji je rešiti v le-tej pravdi.

A. Kak pomen gre navedeni izjavi, katero sta podala tožnika, oziroma prvi tožnik pri političnem obhodu dne 4. novembra 1904? Sodišče se nikakor ne strinja z mnenjem, ki ga zatrjujeta tožnika, da gre le za prekaristično prepustitev sveta tožnikovega za rabo gozdne železnice, tako da bi smela tožnika vsak čas umakniti svoje dovoljenje, nego je mnenja, da se je med tožnikoma in zastopnikoma akcijske družbe A. S. sklenil končni in mejsobno obvezujoč dogovor, da tožnika prepustita toženki svet za projektovano zgradbo, kolikor ga potrebuje. Le glede odškodninskih zahtevkov za to prepustitev se takrat še ni izvršil dogovor med pogodnikoma, kakor sta tedaj tožnika tudi že zahtevala, da se morajo napraviti varnostne naprave glede železnice. Da se bode tem zahtevkom ugodilo, to sta zastopnika družbe takrat obljubila in njuna legitimacija za tako izjavo se ne prereka.

Da gre tem mejsobnim izjavam pri komisiji dne 4. novembra 1904 ravnokar navedeni zmisel, izhaja po eni strani iz vsebine izjave same, katero je prvotožnik izrecno podal, da zoper projekt ne ugovarja niti ne zoper rabo sveta za projektovano zgradbo. Pridrži si pa vse odškodninske zahtevke zoper podjetje, ker se glede tega še ni vršil nikak dogovor, t. j. le glede odškodninskih zahtevkov si še niso edini, ni pa needinosti med strankama glede tega, da tožnik prepusti svoj svet železnici v porabo. To izhaja, kakor rečeno, iz interpretacije mejsobnih izjav samih, tako je tudi komisija razumela, ki je v zapisniku pod t. 2. in 9 izrecno konstatirala dogovor privatnih interesentov s projektanti.

Tožnika sama sta se sklicevala na značaj omenjenega dogovora kakor definitivne pogodbe v tožbi z dne 8. junija 1906 Cg I 380/6-1. To tožbo sta mogla le tedaj naperiti, ako sta stala na stališču, da sta svet železnici odstopila končno, drugače ne bi bila mogla zahtevati odkupnih zneskov za svet, ki jima je bil odtegnen, in mimo tega tudi kapitaliziranih zneskov za odhod letnih koristi

glede uživanja sveta in za otežkočenje gospodarskega obrata in pa lova. V tej zadevi izišli sodbi prvih dveh inštanč razlagata predmetni dogovor pri komisiji z dne 4. novembra 1904 takisto v tem zmislu, kajti razlogi prvoinštančne sodbe pravijo predvsem, da ni dvoma o tem, da obstaja dolžnost odškodovanja tožnikov od strani tožencev za obrat železnice po svetu tožnikov spričo izjave, ki stoji zapisana v komisijskem zapisniku z dne 4. novembra 1904. Pa tudi sodba višjega deželnega sodišča izhaja v razlogih iz istega naziranja.

Čisto nemerodajno je, ali sta tožnika dobila od njunega tedanjega sopogodnika in poznejšnjega obsojenca odškodnino za porabo železnice ali ne. Kajti neizpolnitev od strani enega pogodnika ne upravičuje nasprotnega pogodnika, da bi smel to nazaj terjati, kar je v izpolnitev storil (§-a 919, 920 o. d. z.).

B. Drugo vprašanje pa je, v kakšnem pravnem položaju sta tožnika nasproti današnjemu tožencu kakor posestnemu nasledniku akcijske družbe A. S. glede posesti zemljišč kakor tudi gozdne železnice.

1. Današnja toženka je pri dražbi dne 20. julija 1907 zdražila skupino I. zemljišč, ki so bila na dražbi, namreč grajščino F. za največji ponudek 1.100.000 K, h koji spada tudi predmetna gozdna železnica kakor pritiklina, kar je v sklepu c. kr. okrajnega sodišča v K. o domiku tudi izrecno navedeno.

a) Predmet prisilne dražbe in izdražbe je bil slovom sklepa o domiku, ki je merodajen glede tega, kaj se je zdražilo (§ 183 izvrš. r.), gozdna železnica kakor taka in sicer kakor pritiklina zemljiškega kompleksa, ki je tvoril grajščino F., ne pa deli železnice, ki pač ob sebi tvori nedeljivo gospodarsko enoto.

b) Sicer se tožnika sklicujeta na to, da so se rabokupne pravice iz rabokupnih pogodb, ki so bile sklenjene s posameznimi posestniki, v zmislu čl. 10 dražbenih pogojev sodražile, in da piše ta člen izrecno, da vstopi zdražitelj v dotične rabokupne pogodbe po razmerju njih vsebine, da pa taka rabokupna pravica neprenehano glede sveta tožnikov ni obstajala, zato je od zdražitelja tudi ni mogla biti pridobljena. Temu nasproti pa je poudariti, da je bila slovom cenilnega zapisnika in dražbenih pogojev, katerim služi cenilni zapisnik v podlago, končno slovom dražbenega edikta g o z d n a ž e l e z n i c a k a k o r t a k a za pritiklino zemljišča cenjena na 29.900 K, in da ta znesek sestaja iz vrednosti rabokupnih pravic v

znesku 5500 K, katere so bile pridobljene v svrhu naprave železničnega tira preko tujega sveta, iz vrednosti železnične zgradbe v znesku 16.600 K, nadalje materiala v znesku 4373 K, tako da znaša vrednost železnice na lastnem in tujem svetu in pritikline, kakor dražbeni pogoji pod št. 7 čl. 1 izrečno navajajo, 34.353 K.

Iz tega izhaja, da so te rabokupne pravice le del železnice kakor take, takorekoč pravno ozadje, kateremu se ima železnica tudi deloma zahvaliti, da je sploh nastala, kakor je glede tistega dela železnice, ki je zgrajen po svetu tožnikov, nastanek železnice posledica dogovora med tožnikoma in med tedanjo lastnico železnice pri politični komisiji dne 4. novembra 1904. Ako se ne bi bilo ustanovilo dejstvo, da so zasebnopravne razmere urejene, tedanja prositeljica stavbnega konsenza, t. j. akcijska družba A. S., v zmislu §-a 1 min. odredbe z dne 14. septembra 1854 št. 238 drž. zak. ne bi dobila predpisanega oblastvenega dovoljenja za zgradbo.

Ker pa od gori omenjenih rabokupnih pogodb ona s tožnikoma ni bila sklenjena, onda samo ob sebi umevno toženka kakor zdražiteljica ni mogla v tako rabokupno pravico vstopiti; ali iz tega se ne sme klepati, da današnja toženka kakor zdražiteljica ne bi bila navzlic temu zdražila gospodarske enote, t. j. gozdne železnice kot pritikline k zemljiškemu kompleksu. Gotovo ne bi bila današnja toženka za skupino I. z gozdno železnico vred ponudila 1.100.000 K, ako bi ne bila zdražila gozdne železnice kakor take, ampak morebiti le posamezne kilometre železnice.

2. Sicer določba §-a 418 o. d. z. dobesedno tu ni uporabna, to pa ne toliko radi tega, češ, da tu ne gre za zgradbo po zmislu §-ov 417, 418 o. d. z., ampak radi tega, ker v slučaju dogovora graditelja z lastnikom zemljišča, kakor je gori pod A pokazano, to zakonilo tu ni popolnoma na mestu; ali z uporabo §-a 7 o. d. z. se pride vendar do tega zaključka, da tist, ki je bil povabljen k redno sklicani politični gradbeni, odnosno obhodni komisiji po zmislu min. odredbe z dne 29. majnika 1880 št. 57 drž. z., ki je k tej komisiji prišel, ni pa tam kar nič ugovarjal zoper napravo železnice, marveč izrečno izjavil, da se predloženemu projektu ne protivi, niti ne ugovarja zoper porabo njegovega sveta za to projektovano progo, torej za nameravano zgradbo ne samo ve, ampak jo izrečno dovoli, vendar po preteku časa, ko se nahaja projektovana železnica v obratu, ne sme zahtevati, da naj se z njegovim izrecnim dovo-

ljenjem na njegovem svetu zgrajena železnična proga zopet odstrani. To bi bilo zoper vero in poštenje in bi pomenilo golo šikano.

Določbe glede umetnega prirastka vsled predelavanja in pomešanja v zmislu §-ov 414—419 o. d. z. izražajo zdravo in gospodarsko misel čisto jasno: gospodarsko proizvedene vrednote naj se ne razderejo niti ne vničijo samo zategadelj, da se pritira kako pravno načelo na vsak način do zmage. Bodi v tej zvezi opozorjeno na sodbo v Glaser-Ungerjevi zbirki (št. 12.617), ki se tiče podobnega pravnega slučaja; šlo je za odstranitev mostu, ki je bil deloma na tujem svetu zgrajen, ter je soseska, kateri zgradba ni bila po volji, zahtevala, da je most odstraniti. Prva inštanca je razsodila tako, da je toženca obsodila, naj most deloma odstrani, namreč tako, da odstrani dva obrežna stebra, zahtevek, da naj se odstrani tudi steber v sredini vode, pa je sodba odbila. Višji inštanci pa sta to sodbo predrugačili v zmislu tožbenega zahtevka iz sličnih razlogov, kakor so zgoraj navedeni.

3. Slednjič pa se je sklicevati tudi na določbo §-a 170 t. 5 izvrš. r. in §-a 37 izvrš. r.; Ivan S. je bil neprerekano o dražbenem naroku obveščen ter bi moral ob začetku dražbe zoper to ugovarjati, ako se je hotel protiviti dražbi gozdne železnice kakor take.

Zoper to sodbo sta vložila tožnika priziv, ki se je v pravnem oziru postavil na nekoliko drugačno stališče kakor tožba. Višje deželno sodišče v G. ga je zavrnilo s sodbo z dne 15. majnika 1911, o. št. Bc I 108/11-4, iz naslednjih razlogov:

Nazor prvega sodišča o bistvu in pravnem pomenu izjave, katero sta tožnika, oziroma katero je prvi tožnik pri komisijonalni razpravi dne 4. novembra 1904 podal, je popolnoma pravilen. Tožnika sta v prizivnem postopanju na prvi inštanci zavzeto stališče, da je šlo pri tisti izjavi le za prekaristično prepustitev sveta tožnikov, sama opustila in sta pripoznala, da gre dogovorom značaj pogodbe o služnosti. Njuna trditev, da ni prišlo do končne in mejsobno obvezne pogodbe in da je smatrati njuno takratno izjavo le za pogojno, se ne zлага z dejanskimi ugotovitvami. Niti besedilo niti zmisel izjave, zapisane v komisijem zapisniku z dne 4. novembra 1904, ne kaže samo pogojne pritrditve k porabi zemljišč za napravo gozdne železnice. V prvem stavku izjave se dovoljuje raba brez dostavka.

V naslednjem stavku se pa pridržujejo edinole odškodninski zahtevki za prepustitev zemljišč napram železničnemu podjetju. Iz tega pa izhaja le to, da sta si tožnika izgovarjala le nasprotno dajatev za nepogojno prepustitev njunih zemljišč, namreč plačilo odškodnine. Zatorej sta pač po pogodbi upravičena, zahtevati to dajatev od pogodbenega nasprotnika, nikdar pa ne razrušenja pogodbe (§-a 919, 920 o. d. z.). V izjavi ni rečeno izrecno, da je dajatev odškodnine pogoj za pritrnitev, torej pa nedostaje razlogov, da bi naj bil obstoj pogodbe odvisen od izpolnitve nasprotné dajatve (§§ 897, 696, 901 o. d. z.). Pa tudi za trditev ni podlage, češ, da s predmetno izjavo ni bila sklenjena končna in pravnoobvezna pogodba. Tožnika sta morala že iz svrhe prepustitve zemljišč priti do spoznanja, da ne gre le za kako začasno odtegnitev porabe njunih zemljišč. Znano jima je bilo, da gre za napravo stalne zgradbe, gozdne železnice, ki jej je bil namen: boljše gospodarsko izkoriščanje gozdov pogodbenih nasprotnikov. Spričo tega mogla se je njuna izjava, da prepustita svet v svrho naprave železnice, smatrati le za končno in obvezno. Da se je v tem zmislu in osebito za nepogojno štela, izhaja tudi iz tega, ker je dobila akcijska družba A. S. takoj pri komisijonalni razpravi zgradbeno dovoljenje, kar bi se ne bi moglo zgoditi, da se ne bi bila glasila izjava glede porabe sveta za železnico nepogojno in pravno veljavno. Tožnika sta s pogodbo prevzeto obveznost, da stalno prepustita njuni svet za železnico, sama pripoznala, ko sta tožbenim potom zahtevala odškodnino za stalno odtegnitev njunih za železnico rabljenih zemljišč in za vso s tem jima povzročeno stalno škodo, ki se jima je tudi pravomočno priznala.

Preostaja torej le še vprašanje, ali je današnja toženka postala kakor pridobiteljica gozdnih zemljišč družbe A. S. tudi pravna naslednica glede le-tej pogodbeno pristoječih pravic do rabe zemljišč tožnikov. Da je prehod takih, čeprav obligatornih pravic od pravnega upravičenca na tretjo osebo možen in pravno dopusten, o tem ne more biti niti najmanjšega dvoma. Na podlagi eksekucijskega akta E 240/7 je bilo po pravici ustanovljeno, da je današnja toženka kot zdražiteljica na dražbo prišle grajščine F. (skupina I. zdraženih objektov) s to grajščino pridobila tudi predmetno železnico izvršilnim potom. Merodajna je predvsem vsebina dražbenih pogojev, ki opisujejo vse pravice in dolžnosti zdražitelja natančno in so torej odločilne važnosti za vprašanje o obsegu pravic, koje je

zdražitelj na dražbi pridobil. Glasom člena I pogojev se za predmet dražbe glede skupine I ne navajajo le dotična zemljišča, ampak tudi po lastnem in tujem svetu tekoča gozdna železnica s pritiklino vred. V cenilnem zapisniku, ki služi dražbenim pogojem za podlago, opisuje se in ceni gozdna železnica kakor enotna celota. Z dražbenim zapisnikom z dne 20. decembra 1907 so se slednjič domaknile toženki kot zdražiteljici skupine I dotične nepremičnine z gozdno železnico in drugimi pritiklinami vred za največji ponudek v znesku 1,100.000 K ter je postal domik pravomočen. Ako se temu nasproti uveljavlja, da je v členu X dražbenih pogojev govor le o železniških pravicah, ki so po vknjiženih rabokupnih pogodbah na tujem svetu zasigurane, onda iz tega ne izhaja, da se je hotelo zdražiteljeve pravice omejiti le na te na tujem svetu obstoječe pravice, marveč ta člen dražbenih pogojev vsebuje, kolikor se nanaša na zdražiteljeve pravice, le dopolnjujoče določbe glede prenosa teh knjižnih pravic na zdražitelja, ne da bi se kaj spreminjalo na navedbah v členu I dražbenih pogojev o nepremičninah in pravicah, ki tvorijo predmet dražbe. Rekurzna odločba c. kr. okrožnega sodišča v L. z dne 3. decembra 1907 (E 240/7-60) za toženko kot zdražiteljico ne pride nič več v poštev; njene pravice se morajo presojati le s stališča dražbenih pogojev, ki so podlaga dražbe, in pa cenilnega zapisnika. Vsled teh ugotovitev je smatrati, da je stopila današnja toženka kakor pravna naslednica akcijske družbe A. S. v pogodbene pravice napram tožnikoma, in vsled tega mora samo ob sebi umevno tudi sprejeti nase vse obveznosti, ki so nastale za akcijsko družbo A. S. iz teh pogodeb.

Pa tudi v pravnem naziranju, kakor poskuša prvo sodišče, opravičiti nadaljni obstoj pravic, nastalih iz pogodbe z družbo A. S., s pravno analogijo z določbami §-a 418 o. d. z., ni videti napačne pravne presoje položaja, ker dopuščajo norme glede pravne zaščite poštenega graditelja pri stavbah poslopij na tujem svetu v enakih razmerah, ko drugih takih izrecnih določeb ni, analogno uporabo po §-ih 6 in 7 o. d. z. na druge, na tujem svetu zgrajene naprave, glede kojih velja ista »ratio legis« za pravno zaščito, kakor pri §-u 418 o. d. z. Pa tudi sklicevanje, da nedostaje priglasitve pravic tožnikov po zmislu §-a 180 t. 5 izvrš. r. ni neopravičeno, in potemtakem tožnika radi opustitve te priglasitve ne smeta več uveljavljati ugasnitve pravic do porabe njunih zemljišč z obratom gozdne železnice. V oči-

gled tej pogodbeni obveznosti tožnikov njuni zahtevki, izvajani iz lastninske pravice, niso utemeljeni in so se po pravici zavrnil. Pri tem se more pač prezreti vprašanje, ali ni bil s predmetno pogodbo ustvarjen pravni naslov za pridobitev zemljiške služnosti v korist grajščine F., kakor vladajočega zemljišča, in kakšen pravni vpliv bi utegnile imeti te pravice same ob sebi, ne da so vknjižene, za pravne naslednike vladajočega zemljišča.

Reviziji tožnikov je vrhovno sodišče z odločbo z dne 19. septembra 1911 o. št. Rv VI 367/11-1 ugodilo in prizivno sodbo tako predrugačilo, da je razsodilo po tožbenem zahtevku z rokom za dajatev 14 dni za vse dele petita.

Razlogi.

Od političnega oblastva je dobila družba A. S. dovoljenje za zgradbo gozdne železnice, ne da bi se izvršila razlastitev za železnični tir rabljenega dela sveta tožnikov na podlagi §-a 24 gozdnega zakona z dne 3. decembra 1852 št. 250 drž. z. ali na podlagi zakona z dne 18. februarja 1878 št. 30 drž. zak. Dovolilo političnega oblastva se je glasilo le na železnico za lastno porabo podjetnice, na privatno železnico, katera se je smela napraviti — kolikor ni stekla po lastnem svetu graditeljice same — že s samim dovoljenjem drugih lastnikov in za katero je bilo treba le v splošnih zakonih predpisanega stavbenega konsenza, ne pa železniške koncesije (§ 1 želez.-konces. zakona z dne 14. septembra 1854 št. 238 drž. zak. in naredba trgov. min. z dne 22. maja 1880 št. 57 drž. zak.). Akcijska družba A. S. je dobila le tak stavbeni konsenz. Iz tega izhaja, da je stavbeni konsenz odvisen od pogoja pridobitve tujega sveta v last ali pa vsaj primerne pravice do porabe, in da izgubi veljavo, ako se ta pridobitev ne izvrši. Iz tega izhaja nadalje, da toženka kakor naslednica v posesti gozdne železnice nima zaščite napram zahtevkom tretjih oseb glede od železnice rabljenega sveta, pa naj si temelje na privatnih pravicah, v dovoljenem stavbenem konsenzu samem, saj tudi toženka iz golega čina podelitve konsenza ne izvaja v svojo korist nikakih posledic.

Po vsem tem je izhajati pri presojanju vtoževanega zahtevka s stališča, da je toženka izrecno priznala lastninsko pravico tožnikov glede vprašljivega terena in da — glasom spisov politične

uprave — toženka obratuje železnico tudi po svetu tožnikov. Na strani tožnikov so torej podani predpogoji uspešne lastninske tožbe v zmislu §-a 369 o. d. z.

Temu nasproti se postavlja toženka pred vsem na stališče, da sta tožnika dovolila zemljiško služnost za rabo vprašljive železniške proge preko njunega sveta; pri tem se sklicuje z ene strani na zapisnik o komisijonalni razpravi z dne 4. novembra 1904 glede dovolitve stavbenega konsenza, z druge strani na dejanski izvršeno zgradbo in rabo železnice. V tem zapisniku pa je od obeh tožnikov le prvi izjavil, da ne ugovarja niti zoper predloženi projekt, niti zoper porabo njunega sveta za železnico, da si pa pridržuje vse odškodninske zahteve zoper podjetje, ker v tem oziru še ni bilo med strankama nikakega dogovora. Z ozirom na to izjavo prvega tožnika sta dejala zastopnika družbe A. S., da se bode ugodilo zahtevi Ivana S. Nato se je dovolil ex commissione stavbni konsenz »pod« pogojem, da se pridobi potrebni tuji svet. Ta popolnoma nedoločna oblika izjav strank — iz izjave prvega tožnika niti ni razvidno, kaka bodi lastninska pridobitev, ali zastavna pravica ali služnost, — ne da misliti, da je bil dogovor dovršen, tem manj, da mu gre moč pogodbe. Ako pa ni pogodbe, tedaj se iz golega dejstva, da se je zgradila železnica in se obratuje na dotični progi, ne more sklepati, da se je poprej dogovorila dovolitev služnosti.

Ako pa bi se navzlic temu iz omenjenih navedeb strank v zapisniku z dne 4. novembra 1904 moglo izvajati, da se je taka pogodba dogovorila, onda se toženka ševedno ne more na to sklicevati, ker ni bila služnost vknjižena (§ 481 o. d. z.) in radi tega ni mogla z zemljiščem, katero je toženka zdražila, preiti na njo in ker toženka v baje obstoječe pravno-pogodbeno razmerje med A. S. in tožnikoma ni vstopila. Tudi kakor pritikline zdraženega zemljišča teženska pravice do rabe sveta tožnikov ni mogla pridobiti. Ne glede na to, da so bile pravice do porabe, kolikor so se tikale tujega sveta, prodane na dražbi le po zmislu vknjiženih rabokupnih pogodb in da glede prepirne železnične proge rabokupna pogodba ne eksistuje, more biti o pritiklini le tedaj govor, ako kaka stvar stoji nasproti drugi v tako podrejenem razmerju, da jo pri pravnih opravilih, ki se tičejo slednje glavne stvari, zadene pravna usoda te druge stvari, da torej pride v razmerju z glavno stvarjo le kakor stranska reč v poštrev (§§ 294, 296, 297 o. d. z.). Oni del tira, ki vodi preko zemljišča